

СЕНТОМАШАНИН

Лист за просвету, привреду и остале народне потребе.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.

на 1/4 годину 6 Кр.
на 1/2 године 3 »
на 3/4 године 2 »
Поједини бројеви 10 пот.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ЂОКА РАДУЛОВИЋ

Рукописи шаљу се на уредништво а новац за претплату а огласе на администрацију »Сентомашанина«
Неплаћена писма не примају се.
Огласи се рачунају по тарифи ако се више пута уврћује рачунају се јефтиније.

Једна изјава.

Што се нигде у свету није десило, десило се код вођства срп. народне слободоумне странке. После разрешења блока српски нар. странка у обрану црквено школ. автономije, тражили су неки чланови либералне странке сазив конференције, која би имала да реши, какав положај да заузме либерална странка у питању народне црквено-школске автономije. Г. Др. Мих. Полит-Десанчић дао је изјаву у 97. бр. »Браника« да не налази за потребно сазив конференције либералне странке пошто је он у 92. бр. »Браника« образложио своје становиште у корист заједнице народних странака, па додаје: »да је свако уздање у данашњег угарскога министра председника грофа Стевана Тису, да би он хтео средити нашу народно-црквену автономiju на начин који би одговарао нашем праву, нашем предању и потребама наше цркве, сасвим илузорно«. Шта то значи? Др. М. Полит противан је сваком додиру са угарском владом у питању наше автономije зато што јој је на челу гроф Ст. Тиса. Добро! Акцептирали би то мишљење можда и ми на страначкој конференцији, али би морали ставити питање на вођство странке: Па како и на који начин ми-

сли вођство да се »устоправи и одржи наша народно-црквена автономija?« Моје је дубоко уверење, да се то најмање даде постићи држањем народних зборових по селима. Уверење ми је, да се мора доћи у додир са факторима, без којих се не може успоставити автономija. То неби значило издајство автономije нити напуштање права и предања нашег, то би значило расчистити ствар и знати, како и на који начин мисле они горе без којих никада не можемо уредити нашу автономiju. Будимо искрени и признајмо то. У осталом са угарском владом конферисао је и покојни родољуб др Илија Вучетић у питању уређења наше автономije (1899.) и нико му није могао пребацити да је он тим постао члан владине странке.

Чудновато је кад госп. др. М. Полит пише, да ко хоће другим правцем, неби могли бити чланови наше странке већ владине. У опште се незна какав правац мисли овде г. др. Полит? За успоставу народно-црквене автономije и ми смо! Ко нам противно, тај нам криво чини. Ми хоћемо конференцију, да она одреди правац раду око успоставе и уређења наше автономije! Јер ово, како данас ради г. Малешевећ, демагоштво! Молим вас само, прочитајте све до данас донешене ре-

зулације на народним зборовима, и ви ћете се уверити, да су оне празне! Оне траже успоставу автономije! Па то сви тражимо! Али како, људи за Бога?! Хоћемо ли доћи па прогласити автономiju за успостављену, или морамо неким путем и начином то тражити! Оваки народни зборови имају смисла само пред изборе, кад се агитије, и изгледа ми, да они и немају другу цел, него да се на њима препоруче будући кандидати! — Но да пређем још на једну ствар.

Одмах после изјаве госп. дра М. Полита, г. др. Ст. Малешевећ почео је избацити поједине људе из либералне странке и доказивати, да су они владиновци, а сам Малешевећ говори на народним зборовима, на којима председавају Тисини људи. (М. Николић из Сенте итд.) А што је најружније, он крсти људе у »Бранику« са разним надимцима, као подрепаша. А шта би рекао г. др. Стеван Малешевећ кад би ја за њега рекао да је он радикалтки подрепаш!

Јован З. Медурит

Пре једанајст година.

Госп. др. Михаило Полит-Десанчић, 1903. године у 81. бр. »Браника« написао је чланак под насловом »Одоше

ПОДЛИСТАК.

Реч о јаким и добром човеку

Или Емерсона, у сећању на Васу Јакшића.
превод Васе Стајић.

Читао сам да су људи, слушајући Ларда Чатама, имали осећања да у том човеку има нешто финије од свега оног што он говори. Нашем сјајном историчару Француске Револуције се могло замерати, да сав материјал, што га је он изнео о Мирабо-у, не оправда његово квалификовање генијалнога овог човека. Граси, Агис, Клеменес и други Плутархови јунаци не долазе до потпуне своје славе онда, кад се приповедају њихова дела. Сен Филип Сидни, Ерл о Есекса, Сер Валтер Рали су људи од непознатог значења, али од мало дела. Ни најмањи део личнога значења Вашингтонова не можемо да наведемо у извештају о његовим делима. Авторитет, који веје из Шилерова имена, сувише је велик према књижевним његовим делима. Овај несразмер између квалификовања и дела или недостота се не може објаснити тиме што би се рекло да одјек траје дуже него гром; него је овим људима почивало нешто што је ства-

рало очекивања, већа од свих њихових дела. Највећи део њихове снаге беше латентан. И то је баш оно што ми зовемо карактер — нагомилана снага која делује непосредну, пуким присуством, и може да буде без средства. Она се може објаснити само као нека недефинисана снага, као поверљив пријатељ или геније, чијим нагоном је човек руковођен, али чије савет он не уме даље да саопшти; који сачињава његово друштво, са чиме је у вези и то што такви људи често живе повучено; или ако су ипак социјални од природе, они ипак друштва не требају, пошто се и усамљени умеју врло добро забављати. Најнеоспорнији књижевнички талентан изгледа у једно време голем, а у друго ситан, али је карактер особина од гранитонга и небкрњивог значења. Што други постижу талентом или беседништвом, карактер извршује као неком магнетичном силом. »Половину своје снаге он уопште није стављао у дејство«. Његове победе долазе из пуког осећања његове надмоћности; а не од укрштања мачева. Он осваја, јер његов долазак измењује изглед ствари. »О, Голе, по чему си познао да је Хераклес био Бог? — Јер бих постао срећан, чим би га моје очи сагледале. Кад бих угледао,

Тезеја, желео сам да га видим како изазива на борбу или бар како управља својим коњима у утакмици на колима; а Хераклесу то није требало; он је побеђивао било да стоји, ходи, седи или ма шта да ради.«

Негде би требало свако, не само беседник, да једанпут пусти себи узде, те да нађе и објави слободан и срдачан израз снаге и расположења, која почивају у њему. Обично је искуство да се човек, колико год може, изгуби у текућим ситницама свога заната, и даље издире у њему као пас који врти ражањ. Он је тада постао један део оне машине коју окреће, али се човек у њему изгубио. И докле год он не нађе начина, да себе само другима открије у свим својим способностима и значењу свом, докле он још није нашао свога позива. . .

. . . Колико је врлине било, толико и долази до откривења. Свака доброта пожања поштовање које јој припада. Искрена реч се никад није изгубила. Никада се није великодушно дело залуду догодило, јер се увек нађе срце које ће га, неочекивано, са радошћу пригрлити. Сваки човек потпуно важи онолико, колико он вреди. Оно што он јесте, те се светлим знацима у његовој срце, у његовој стас, у његовој судбини. . .

у социјалисте» из кога доносимо ово.

Веља туга је спопала наше радикале. Мишљаху да је радикалско царство утврђено на вечита времена. Радикалски «мајски» сабор знао је под заштитом Беле Талијана све то лепо удесити. Знао је задобити «благонаклоност високе владе». По цену уступака, које до сад ни један српски народно-црквени сабор није чинио, могао је по вољи изабрати свој радикалски саборски одбор, могао је заузети са својим људима сву управу у нашој народно цркованој аутономији. Ко није радикал — напоље с њим! Наша аутономија постала је добра музара за радикале. Под заштитом мађарске владе, дођоше у њихове руке све црквене општине, сви епархијски административни одбори, а радикалски саборски одбор бацио се у улогу францускога конвента: хоће да тера патријарха и да постави другога, да узме у своје руке манастирска добра, па да по манастирима понамешта своје људе, да сваком свом кортешу даде хлеба. У црквене општине увео је радикалски саборски одбор приврженике своје «паорске» партије, и оставио у њима само-капуташе спекуланте. Свака опозиција бољих елемената била је немогућа. «Ма шта ви закључили — рекао је један радикалски поп — биће оно што ми хоћемо, ма било то и натрашке, јер је у нашим рукама и административни одбор и саборски одбор.»

Све су то радикали лепо удесили, али још то они «у ријечи бејаху», али паде Сел, а протектор «мајскога» сабора Бела Талијан завукао се у мишију рупу. Дође у Будимпешту од радикала омражени хрватски бан Куен-Хедервари. Спопаде радикале дрхтавице, па наступи десперија. Куда ће сиротани! Пођи десно, пођи лево — нигде изласка! Таман радикалски саборски одбор дао «записнички најстрожији укор» патријарху, таман послао свога комесара да казни ренитентни архидијецезални епархијски административни одбор, и да гласовити др. Миша метне камилавку на главу и као владика држи епархијску скупштину у Карловцима — али дође бурунтија од Хедерварија, да је све бесмислица, што је закључио радикалски саборски одбор и да се све укида.

Конфуце је обично говорио: «Како би смео човек остати сакривен! Како би могао човек сакривен остати!»

Племенити никада не треба да се боји, да ће правично и честито дело, чије објављивање је он запречио, остати непознато, непопраћено дивљењем. Неко га зна — он сам, и он ће тако бити испуњен слатком мирноћом и обвезан да стално и даље племенито осећа, а то ће се, напослетку, показати као боља објава онога племенитог дела, но што би било пуко његово спомињање од уста до уста.

Што мање неки човек познаје и цени своје врлине, тим више га волимо.

Усправан ход кроз живот јесте непрекидно побеђивање, које се не слави клицањем од радости, него једино ведрином душе, а ова је непролазна и стална једна радост.

Малене су заслуге које се могу набрајати. Нека те баци у бригу, ако ти твоји пријатељи рекну шта си добо и честито учинио, и ако то тачно означи; али ако они застану, несигурна, преплашена погледа, те у пола зловољни, испуњени поштовањем морају своје суђење да од-

Па за потврду веље жалости, веље десперије радикала, њихов поузданик у Будимпешти јавља радикалском «Тајмсу», да је све пропало, да нема ништа од потврде закључака «мајскога» сабора, да се радикалски народ нема надати лепим арендама од манастирских добара!

И господин Др. Михаило Полит још и ово вели у том чланку: «Е, па да немају право натуралисте: да се све стихије после извеснога природнога процеса враћају у свој првобитни облик. Добро би било пазити, да се баш ове последње речи уваженога нашег старине опет сада не обистине. Добро би било да вође око Браника припазе, да ли у радикалној групи, с којом они тако љубазно симпатишу, нема можда много „капуташа спекуланата, који теже да се врате у свој првобитни облик“ и да се дочепају — фондова и као што рече госп. Полит, лепих аренда од манастирских добара!»

Вести са стране.

Избор учитеља. У очи Спасова дана обавила је српска православна црквена општина у Турији избор учитеља, те је једногласно за учитеља изабрат г. Јован С. Ђендић. Честитамо и општини и изабраноме.

Одлука сомборског финансијског директора. Директор финансија у Сомбору је донео начелну одлуку, да за јагње, које купе двојица или више људи за своју личну употребу мора се платити потрошарина из разлога, што тако јагње није за једног човека него за њих више.

Трахома у Бачкој. По званичном извештају у 28 општина жупаније Бачке, влада страшна трахома. Трахома је највише ухватила маха међу Србима. Жупанија је од министра унутрашњих послова тражила три лечника за трахому.

Исхрана војника. Званични лист доноси наредбу министра домобранства, у којој износи, колико ће стати један војник при пролазу крај поједина места у години 1914. Исхрана војника најмање кошта 57 филира у Ердељу, а највише 81 филир у Ријеци.

годе за касније године, онда се можеш почети надати. Зато је било сулудо подузеће доброга Римера који је писао Успомене на Гете-а, кад је саставио списак његових поклона и добротина, као на пример: толико стотина талира датих Штилингу, Хелгу, Тушбајну; за професора Фоса нашао уносно место. Хердери звање у Вајмару, Мајеру пензију, два професора препоручио страним универзитетима, итд. Најдужи списак набројених добротина би изгледао прекратак. Човек је и сувише бедно створење, ако се може мерити на овај начин. Јер су сва ова набрајања, природно, тек изузетци; јер је норма и свакодневна навика доброга човека: чисто добротинство.

Једнога дана ми ћемо познати, да је најскривенија енергија највише јавна, да квалитет надокнађава квантитет, и да узвишеног карактера и у тами делује и помаже онима, који је пре тога нису познавали. Што се од величине већ показало, оно је само почетак а сокољење за нас, да наставимо живот у том правцу.

Несрећа на жељезничкој станици. У Броду се догодила тешка несрећа жељезничка на којој је било и људских жртава. Кад су удешавали кола, пробао је кочничар Ковач два вагона да скопча. При раду је тако несретно дошао између два вагона, да су му ови потпуно стињили грудни кош. Кад је дошла лечничка помоћ, Ковач је већ био мртав.

Прослава педесетогодишњице Зоре О Видовудне 1914. године. Основана са тесно ограниченим циљем, као литерарно друштво Срба из војводине. «Зора» је у својој познијој еволуцији проширивала поље свога рада и формирала се напослетку као друштво свих Срба. Зазирући у првим својим почетцима од сваке акције која је имала ма какве примесе, која није била чисто литерарна, «Зора» у моментима националних полета и надања, шесетих и седамдесетих година, улази у акцију, прима и носи, за извесно време, идеје уједињене омладине српске, прати са дубоком интересовањем радове за ослобођење и са великим надањима гледа на исход оних историјских разрачуњавања, у које су ушло са великим надама, а из којих се изашло, разочарано и са малим, несразмерним резултатима. Историја се ствара само у историјским временима, и успех или неуспех свих омладинских акција више лежи у спољашњим догађајима, ван ње, но у моралној и духовној вредности омладине. Сваки општи национални полет и успех изазива формирање здравих гигања и покрет латентних снага, и обратно, сваки национални неуспех и разочарање попраћен је душевном депресијом и клонулошћу у акције омладине. Живећи у моментима кад се ненаданом брзином ствара историја, култура, нација, српска омладина не може и не сме да допусти, да се ти национално-историјски догађаји изводе без њене сарадње. Историјска 1912. и 1913. годкоја је српско племе дигла на предковску висину националне снаге и инергије, значи за српску омладину морални препорођај, после кога долази убрзано и грчевито спремање за потоње велике догађаје у стварању нације и културе. Славећи педесет година живота и рада «Зоре» садања српска омладина треба том приликом да позна биланс рада старијих генерација, да се користи искуством њиховим и да се морално препорођена а под утиском недавних историјских догађаја, спреми за нове жртве и нове напоре. Оно што је старијим и старим генерацијама «Зоре» недостајало — то је јак и широк ослон у остала два дела нашега троименог народа. Данас се у свим питањима националне одбране и националне културе налази у заједничким редовима највећи део Словеначке, Хрватске и српске омладине. Осећајући се духовно једно иде се и даље: узрађује се једна и заједничка национална, југословенска идеологија и покрећу се све силе да то осећање једне целине и припадности постане опште, да се прелије у најшире редове једног и троименог југословенског народа. Уверена у научну истинитост о једном југословенском народу, националистичка омладина тежи уједињавању духова и изједначавању душа путем једне, заједничке националне југословенске културе. У ту акцију улази

српска, хрватска и словеначка омладина са свим идеализмом младости и са великом вером у победу. Под тим идејама слави данашња »Зора« педесетогодишњицу опстанка и рада, с надом да ће је њени стари чланови и пријатељи разумети, дати јој сву потребну потпору у раду за националну ствар.

У Бечу месеца маја 1914. год.

Секретар: **Марко С. Поповић.** Председник: **Шпиро Солдо.**

Служба добровољаца. Мисао да служба добровољаца у војсци траје две године, а не једну као до сад, се још одржава. Служба од две године ће бити факултативна и то тако, да ће оне добровољце, који служе две године, ослободити од свих војних вежби. Из службе ће изићи као часници а у случају мобилизације могу имати надпоручнички ранг. Сви ће пак служити две године они, које заповедник школе буде о Божићу послао компанијама. Ови ни после две године дана не ће бити официри, а могу постићи тек ранг стражмештера. План о двогодишњој служби ће бити скоро готов, те ће се брзо од њега створити закон.

Освећење споменика Мис Ирбије. У Сарајеву је откривен на Спасовдан свечаним начином споменик великој добротворци српског народа у Босни, рођеној Енглескињи Мис Аделини Ирбијевој. Главни одбор »Просвете« позвао је сва друштва и корпорације, које су у великом броју присуствовале овој свечаности.

Не селите се у Америку. Из Америке сваки дан стижу писма, која нам говоре о невољама наших исељеника.

Услед привредне кризе која влада у Америци сав је газдински живот застао, те се је услед тога страшно подигао број беспослених.

Сироти наши исељеници сада би се радо вратили, али пошто немају да остану и да живе у највећој беди.

Наше полицајне власти најозбиљније упозоравају све оне који се смеле исељавати у Америку, да не иду у Северну Америку, где је сада много беспослених услед ограничавања рада у гранама гвозђарске и челичне индустрије. Сви су знаци да ће ова криза дуже времена трајати, те никако није саветно онамо се спремати.

Америчке власти најстрожије одржавају сва строга наређења о усељавању и на сваком кораку чине незгоде исељеницима. — Праве се сметње и исељавању у Канаду.

Министарство унутрашњих послова најозбиљније упозорава све оне, који су намеравали, да се иселе, да то сада не чине, да не би страдали. Док год су оваке прилике с оне стране мора, нека се нико са свога огњишта не креће.

Автономне белешке.

Неспоразум у новом споразуму. У Бачкој и Банату приређују се »народни зборови« споразумних странака разуме се без Јаше Томића. У Срему се опет приређују »радикални зборови«, разуме се са Јашом Томићем. На »величанственом збору« »радикалне« странке у Бешки говорио је и Јаша

и ту су проклети »самосталци« као изроди, што до данас нису повратили аутономију! Од куд издајце да поврате аутономију? — Др. Степа Малешевић није могао да прати Јашу на »радикални« збор, јер је он морао ићи на »народни« збор! И видите ли ви људи, како се ту обмањује народ! Ко то не види, тај је слеп код очију!

»Застава« и Малешевић у »Бранику« пишу да избор патријарха није важно питање, важно је питање, да се народу да аутономија! Прота Милутин Јакшић ма да је с њима у »сојузу« не дели то мишљење. Ево како он о томе пише у 99. броју »Браника«.

»А један важан посао који нас чека јесте избор патријарха, који, повољно решен, јесте половина решења автономног питања, јер патријарх је већ сам по себи једна жива уредба.«

Дакле Јакшић даје само половину аутономије народу, другу половину патријарху. Отуд се пронео глас, да Јакшић озбиљно мисли да заузме столицу Арсенија Чернојевића! Други опет веле, да Јакшић већ по своме чину мора мало клерикалски!

Кригле у аутономији. Приликом последњих избора за епархијску скупштину бачку, радикали да би се одржали на влади, употребљавали су реворвере на изборима, сад осећају да ће самосталци вратити аутономију па почињу са криглама! Кажу, да је уредник »Заставе«, једног не радикала, »подрепаша« са криглом лупио у по чела и пролио крв! Ето зашто радикали вичу, крвљу стечена аутономија! Неки људи говоре да је то гадно, а говорка се да је Малеш рекао: добро је урадио! Било како му драго, само није лепо!

Соколски Гласник.

Управа Српског Сокола у Сентомашу јавља грађанству, пошто се појавила потреба, организована је и трећа секција вежбача за одрасте. У ту секцију ће да делају чланови од 28 до 50 год. а вежба ће се одржавати фторником од 8 до 9½ часова у вече, у малој сали општинске гостионице.

Јавна вежба.

Овогодишња јавна вежба Српског Сокола у Сентомашу, одржаће се 12 јула, за чега се већ у велико чине припреме. Како смо извештени, доћи ће више Соколских друштава, да суделује на јавној вежби.

Словенски Соколски Слет у Љубљани.

На трећем слету у Љубљани узеће удела и наши Сентомашки Соколи. Ко хоће да иде од грађанства на слет у Љубљану, може се прикључити нашим Соколима, али је потребно да се одмах пријави управи, пошто су потребне слетске легитимације, које стају К 6. без легитимације не може нико узети удела на слету. Овај ће слет бити јако посећен, чешки соколи ће доћи на два засебна воза, Срби ће на једном засебном возу доћи на слет. За време слета биће приређене две сјајне забаве, једна на граду, а друга на со-

колском летњем вежбалишту у Соколској Арени. Биће и изложба Словенског Соколства, и југословенских жена.

Шаљив телеграм »Бранику.«

Митровица. На глас, да овамо стиже уредник »Српског Света« страшно одушевљење! Власти издали наредбу, да се све девојчице од 12—14 година држе под кључем! Један јаван завод истиче у почасти његову заставу! Државни одветник спрема говор којим ће поздравити госта. Сви професори траже допуст да побегну пре његовог доласка. Овде осуђују професоре што завиде бившем свом колези. Тога дана биће народни збор, на коме ће високи гост говорити: »Значај рада Малешевог на автономном пољу.«

Зврц.

Привреда.

Са новчане пијаце и берзе. Скочила је цена страном новцу у Бечу и Будимпешти, јер се много тражи ради плаћања у иноземству, где се множе наши дугови. На новчаној пијаци у Будимпешти нема страних понуда, па је Аустроугарска Банка принуђена, да прискочи у помоћ. Нема изгледа да ће се прилике ускоро поправити. Енглеска Банка купила је ових дана већу количину злата, од прилике 11 милијона круна. Из Париза јављају, да је и Француска Банка умножила своју готовину злата.

Прилике на житарској пијаци. Извештај угарске владе о повољном развоју усева изазвали су падање цене житу. По том извештају раж ће дати добру осредњу, а јечам и овас добру жетву. Само о пшеници још нема повољних извештаја, али се ипак рачуна са осредњом жетвом. Последње кише оживеле су наду на бољу жетву, па је стога почела да пада цена пшеници и другим житима. Пшеници за октобар пала је цена К 26.48; цена ражи за октобар пала је са 50 потуре, зоби са 34 потуре, а кукурузу за 30 потуре. Падању цене допринео је увоз пшенице из иноземства и повољни извештаји о стању усева у Америци и Русији.

Књижевност.

Летопис Матице Српске. Изишла је 298 књ. Летописа с овом садржином: 1. Милутин Јакшић, Аутономни проблеми. 2. Милета Јакшић, Песме. 3. Жарко Д. Лазаревић, Порука, песма. 4. Др. Јован Радонић, Политички и културни развој модерне Хрватске (II). 5. Културни преглед М. М. Косић, Опдање рађања у светлости науке (II). 6. Позоришни преглед, М. М. Косић Опдање рађања у светлости науке (II). 6. Позоришни преглед. Ст. Пармачевић, Хрватско Зем. Казалиште. 7. Књижевност. Оцене и прикази. Бр. Лазаревић, Песме Милут. Бојића; Др. Јован Радонић, Слободан Јовановић, Уставобранитељи и њихова влада; М. М. Косић, Giuseppe Sanarelli, Tuberculosi et evoluzione sociale; Др. Емил Поповић Пе-

ција, D. Arnold, Többermelés. — Белешке, Р. Историја. (срп. католичка црква — Правек словенски) — Старине (Archaeologiai értesítő — Уметничке резбарије у срп. прав. цркви коморанској — Турски споменици из Београда у Угарској) — Култура. (М. М. К. — Das Jahr 1913. — М. III. — О праву књижевника и уметника) М Ш., Књижничарство (Каталог свих журнала) М., Исељавање (сеоба у Србију) — Нове Књиге. 8. Гласник. Др. Тих. Остојић, Прва певачка слава Срба певача. Св. Баница, Двадесетпетогодишњица професорског друштва. Др. Драг. Прохаска, Армин Павић.

Год. 1914. изићи ће у Матичину издању 6. књ. Летописа (свега 42 табак) и 3 књиге Матице Српске и то: бр. 47. Буња и други из Раванграда, Светислава Стефановића, бр. 49. Социологија (I. део), од Мирка М. Косића. Претплата је за Летопис: за Аустро-Угарску К 6 на годину, за Србију и Црну Гору К 8 на год. Претплата за књиге Матице Српске јавиће се доцније. Претплата се шаље Благајници Матице Српске у Нови Сад. — Чланови Матичини добивају сва издања бесплатно. Ко се ове године упише за члана и пошаље прву рату од К 20, добива сва овогодишња редовна издања.

ЛЕКОВИТО
КУПАТИЛО

РУСАНДА

У МЕЛЕНЦИМА

Торонталској жупанији) — у јужној Угарској

Отворено је од 1/14. маја до
1/14. септембра сваке године.

Специјално лечи: Сепотије, хроничну реуму, скрофулу у свима њеним облицима и појавама. Коже болести, које нису у стању биле никакве лековите масти излечити, — нарочито Psoriasis и Prurigo. Код женских неуредан крвоток и живчане болести. Сигуран успех у лечењу костобоље Caries-Necrosis-a, у коме премашује најчувенија интернационална купатила.

Станови се састоје из четири модерно удешена хотела са 74 собе, курсалон, кафана, изврсна кухиња, добра музика, цветни парк, са удобним клупама, — гласовир, муглана, билард, стоји на расположењу купалишним гостима. Ближа извешћа и проспекте на захтев и бесплатно.

Управа купатила Русанда.

За нашу штампарију
потребујемо једног шегрта и
девојчицу из боље куће. Сту-
пити могу одмах.

НА ПРОДАЈУ

скоро нова отворена федерска
кола на продају. Упитати у
администрацији овога листа.

Потребујем једног ШЕГРТА

Иван Миковић
бојадисар (молер)
СЕНТОМАШ.

Народна Кредитна Банка

Прима улоге на ште-
дњу и укамаћује са
5½% веће улоге по
погодби.

ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

У СЕНТОМАШУ.

у кући г. Ђорђа Бекића.

Издаје хипотекарне
зајмове на непокре-
тности куће и земље.

Прва Сентомашка Штампариија,
Књижара и Књиговезница д. д.
у Сентомашу.

Снабдевена са новим ма-
шинеријама, великим из-
бором слова, орнамен-
тима и шарама.

Брза и тачна послуга.

Препоручује се п. н. публици
из места и околине за израду
сваковрсних штампарских по-
слова, новч. заводима, и другим
установама друштвеним, за из-
раду свију пословних књига итд.

Цене умерене.

Власник: Прва Сентомашка Штампариија д. д. у Сентомашу.